

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11232/2024
Рев 22058/2024
14.11.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Матић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужене изјављеним против пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 43/23 од 22.02.2024. године и Гж рр 166/22 од 01.09.2022. године, у седници одржаној 14.11.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизијама тужене изјављеним против пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 43/23 од 22.02.2024. године и Гж рр 166/22 од 01.09.2022. године, као изузетно дозвољеним.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 43/23 од 22.02.2024. године, пресуда Основног суда у Убу Прр 44/22 од 18.10.2022. године, пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 166/22 од 01.09.2022. године и пресуда Основног суда у Убу Прр 35/21 од 24.03.2022. године, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу Прр 35/21 од 24.03.2022. године, ставом првим изреке, тужена је обавезана да тужили на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, утврђене пред Привредним судом у Београду у предмету Р4 Ст 932/2020 (очигледном грешком у писању наведено (Р4 Ст 932/21), исплати износ од 743.077,20 динара са законском затезном каматом од 23.12.2021. године, као дана подношења тужбе. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужили накнади трошкове парничног поступка од 24.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж рр 166/22 од 01.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је тужбени захтев усвојен за износ од 743.077,20 динара.

Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке и ставу другом изреке и предмет враћен истом суду на поновно суђење.

Пресудом Основног суда у Убу Прр 44/22 од 18.10.2022. године, ставом првим изреке, тужена је обавезана да тужиљи исплати законску затезну камату од износ од 743.077,20 динара од 23.12.2021. године, као дана подношења тужбе до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 42.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж рр 43/23 од 22.02.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажних пресуда донетих у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизије због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизијама одлучи као о изузетно дозвољеним применом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11... 18/20 и 10/23 - други закон), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе о објективној одговорности Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року запосленима у предузећима са већинским уделом друштвеног, односно државног капитала.

Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да су ревизије тужене основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, тужилца је била запослена у Земљорадничкој задрузи „Колубара“, Лазаревац, над којом је решењем Трговинског суда у Београду Ст 1408/02 од 07.11.2002. године отворен је поступак стечаја који још увек није окончан. Решењем Трговинског суда у Београду Ст 1408/02 од 29.03.2004. године, тужилци је утврђено потраживање према стечајном дужнику ЗЗ „Колубара“, Лазаревац по основу гарантоване зараде са доприносима за 23 месеца и 6 дана, и то по обрачуну на дан исплате, а оспорено је њено потраживање у пријављеном износу од 130.100,00 динара. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 932/2020 од 22.12.2020. године (правноснажно 06.01.2021. године) усвојен је тужилин приговор, утврђено да јој је повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 60/10 и наложено стечајним органима у том поступку да у року од 4

месеца од дана пријема тог решења предузму неопходне мере и радње у циљу утврђења имовине стечајног дужника и уновчења неспорне имовине стечајног дужника, док из образложења произилази да имовина стечајног дужника није ни делимично уновчена, да стечајним повериоцима нису вршене исплате на име намирења њихових утврђених потраживања, да стечај још није окончан, нити је тужиљи исплаћен било који део утврђеног потраживања.

Међу странкама је било неспорно да је 33 „Колубара“, Лазаревац у моменту отварања стечајног поступка имала већински друштвени капитал. Тужиља је уз тужбу поднела налаз судског вештака економско-финансијске струке, која је извршила обрачун тужиљиног потраживања признатог у стечајном поступку у висини минималне зараде за 23 месеца и 6 дана по подацима о минималној цени рада и минималној заради важећим за 2021. годину, из кога произлази да је укупан износ нето зараде у висини минималне зараде за 23 месеца и 6 дана 743.077,20 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиље на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом члана 58. Устава Републике Србије, чланова 1, 2, 3, 23, 30. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и чланова 172, 185, 186, 277 и 324. став 2. Закона о облигационим односима, закључивши да је тужиља претрпела имовинску штету за коју је објективно одговорна Република Србија и тужену обавезали да тужиљи накнади штету у износу утврђеном из налаза судског вештака економско-финансијске струке са законском затезном каматом од дана подношења тужбе па до исплате. Оценили су да је међу странкама било неспорно да је 33 „Колубара“ Лазаревац, у моменту отварања стечајног поступка имала већински друштвени капитал, те да је тужиља доказала постојање узрочно последичне везе између штетне радње и настале штете, јер због кршења права на суђење у разумном року своје потраживање остварене зараде неће наплатити, с обзиром да у стечајној маси нема новчаних средстава да се исплате сва призната потраживања.

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови закључили да тужена одговара за штету када тужиља, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужиља је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку у висини главног дуга.

Међутим, по оцени Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете, у делу одлуке о висини потраживања, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Трговинског суда у Београду Ст 1408/02 од 07.11.2002. године отворен је поступак стечаја који још увек није окончан. Решењем Трговинског суда у Београду Ст 1408/02 од 29.03.2004. године, тужиљи је утврђено потраживање према стечајном дужнику 33 „Колубара“ Лазаревац, по основу гарантоване зараде са доприносима за 23 месеца и 6 дана и то по обрачуну на дан исплате, а оспорено је њено потраживање у пријављеном износу од 130.100,00 динара.

Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке, произилази да је обрачун тужилиног потраживања признатог у стечајном поступку, извршен у висини минималне зараде за 23 месеца и 6 дана по подацима о минималној цени рада и минималној заради важећим за 2021. годину, у укупном износу од 743.077,20 динара. Такав обрачун заснован је на примени одредбе чланова 111. и 112. Закона о раду (Службени гласник РС бр. 75/2014) и Одлуке о висини минималне цене рада за период јануар-децембар 2021 године (Службени гласник РС бр. 65/2019).

Међутим, у конкретном случају, за сада се не може прихватити изложено правно становиште нижестепених судова, будући да је висину потраживања у стечајном поступку морао утврдити стечајни суд, односно стечајни управник, како се то основано указује у наводима ревизије тужене. Наиме, донетим решењем Трговинског суда у Београду Ст 1408/02 од 29.03.2004. године, тужили је признато потраживање према стечајном дужнику чија је висина утврђена на одредив начин и то у висини гарантоване зараде са доприносима (за 23 месеца и 6 дана) по обрачуну на дан исплате, дакле без садржаја у погледу налога да се обрачун врши према прописима важећим у време исплате предметног новчаног потраживања. С тим у вези, одређењем да се предметно потраживање заснива на исплати гарантоване нето зараде са доприносима, нижестепени судови нису имали у виду да је у периоду примене Законом о радним односима („Службени гласник РС“ бр. 55/96), у одредбама чланова 65, 66. и 67. тог закона, прописано право на исплату гарантоване нето зараде у висини коју утврђује Влада Републике Србије. Изменама и допунама Законом о радним односима („Службени гласник РС“ бр. 28/2001) који је ступио на снагу јуна 2001. године, новелираном одредбом члана 65. прописано је право на минималну зараду у износу од 35% од просечне зараде у привреди Републике, према последње објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, а Законом о раду („Службени гласник РС“ бр. 70/01 и 73/01) који је на снази од 21.12.2001. године, минималну зараду утврђују споразумно Влада Републике Србије и репрезентативни синдикат и репрезентативно удружење послодаваца, организовани за територију Републике Србије, у складу са законом.

Зато ће првостепени суд у поновном поступку затражити од Привредног суда у Београду, односно од стечајног управника да изврши обрачун признатог потраживања у стечајном поступку, са изјашњењем на који период се односи утврђено потраживање по основу гарантоване зараде са доприносима за 23 месеца и 6 дана и о томе сачинити извештај. Када утврди све чињенице које су битне за доношење одлуке у овој правној ствари, првостепени суд ће имајући у виду изнете примедбе из овог решења, поново одлучити о основаности тужбеног захтева тужиле и за своју одлуку дати правилне материјалноправне разлоге.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од исхода спора, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

Имајући у виду напред изнето, Врховни суд применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Врховни суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић